

ЕКСПЕРТНА ДУМКА

наукове видання

EXPERT OPINION

scientific publication

№ 2

✉ isst970@gmail.com

🌐 expert-opinion.pp.ua

SCIENTIFIC PUBLICATION

SCIENTIFIC PUBLICATION

«EXPERT OPINION»

The scientific publication is containing scientific articles by Doctors and Candidates of Sciences, Doctors of Philosophy and Arts, postgraduate students, applicants for higher (professional pre-higher) education, student researchers and practical worker from European and other countries. The articles contain research that reflects current processes and trends in the development of world science.

Recommended for printing and publication on the Internet
(Decision № 15-2025/1)
www.expert-opinion.pp.ua

Published by Staten House LLC

©Text Copyright 2025 by the International Center for Science and Social Transformation (www.expert-opinion.pp.ua) and authors.

©Cover art: International Center for Science and Social Transformation (www.expert-opinion.pp.ua).

©All rights reserved. Printed in the United States of America. No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted, in any form or by any means, or stored in a data base or retrieval system, without the prior written permission of the publisher. When using and borrowing materials, reference to the publication is required.

Reviewers: Olena ARSHA, Maksym KAISTRO

The texts of scientific materials are published in the author's version with minor corrections (without changing the meaning). The authors and their supervisors are responsible for the accuracy of the information provided.

UDC 001.1

ISBN – 979-8-90046-510-4

The materials are approved by the
scientific and metrological base:

ISBN 979-8-90046-510-4

9 798900 465104

TABLE OF CONTENT

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ТА АДАПТИВНОСТІ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ.....	7
СТАТЕВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ВІДЧУТТЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВІЙНИ	16
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	25
СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ У ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ.....	36
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ РОЗВИТКУ ПОЗИТИВНОЇ АДАПТАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ	46
ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ КРИЗИ: ВПЛИВ ДОСВІДУ БОЙОВИХ ДІЙ ТА ОКУПАЦІЇ.....	55
ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ	64
РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ: БАЛАНС ЕКОНОМІЧНОЇ ВИГОДИ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	75
МЕТОДИ ПОКРИТТЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА З МЕТОЮ ЗАПОБІГАННЯ ДЕФОЛТУ.....	84
ПОЗАУРОЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З МАТЕМАТИКИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	94
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	102
МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ОДИН З МЕТОДІВ РОЗВИТКУ ПРОСТОРОВОВОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	106
ПРО ДЕЯКІ ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСОБИ СТИМУЛЯЦІЇ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	112
ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ STEM-ОСВІТИ	117
МЕТОДИКА І СПЕЦИФІКА РОБОТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ МАЙСТЕРНІ ТЕАТРАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (ЕКМАТЕДОС)	125
ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ, А ТАКОЖ СПРИЧИНЕНОЇ	

НЕЗАКОННИМИ ДІЯМИ ОРГАНІВ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ, ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ, ПРОКУРАТУРИ І СУДУ	132
ПРАВО НА ЖИТЛО ЯК ЕЛЕМЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ: НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ОГЛЯД	140
ВИКОРИСТАННЯ ТЕКСТОВИХ РЕДАКТОРІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ: СУЧАСНИЙ НАУКОВИЙ ОГЛЯД.....	148
ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ	153
УЖГОРОДСЬКА СТАНЦІЯ ЕКСТРЕНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ: ПОКАЗНИКИ ОСНОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	157
ВПЛИВ ВІЙНИ ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ НА ОТРИМАННЯ НАСЕЛЕННЯМ УКРАЇНИ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРИ ЗАХВОРЮВАННІ НА КАРІЄС	163
ЗАХВОРЮВАНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ НА ІНФЕКЦІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ ПІД ВПЛИВОМ ВІЙНИ ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ	168
ВПЛИВ ВІЙНИ ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ НА РІВЕНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІКАРЯМИ-СТОМАТОЛОГАМИ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я МОЗ УКРАЇНИ	174
ВПЛИВ ВІЙНИ ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ НА СТРУКТУРУ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я МОЗ УКРАЇНИ.....	180
ЗАХВОРЮВАНІСТЬ ЖІНОК ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА РАК МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ В ПЕРЕДВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	187
ВПЛИВ ВІЙНИ НА СТАН ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я У РЕГІОНАХ УКРАЇНИ, ЯКІ ВІДДАЛЕНІ ВІД ЗОНИ АКТИВНИХ ВОЄННИХ ДІЙ ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ	192
ОРГАНІЗАЦІЯ НАДАННЯ ОФТАЛЬМОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ДИТЯЧОМУ НАСЕЛЕННЮ В КЛІНІЧНІЙ ЛІКАРНІ №8 МІСТА ДНІПРО	197
ВПЛИВ ВИМУШЕНОГО ПЕРЕСЕЛЕННЯ ВИКЛИКАНОГО ВІЙНОЮ ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ НА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ	202
РОЛЬ МОЛОДІ В ТОТАЛІТАРНИХ ПРОЄКТАХ «OPERA NAZIONALE BALILLA» ТА «HITLERJUGEND»	208

БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА КРАЇН РЕГІОНУ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ.....	219
DIGITAL MARKETING STRATEGIES IN THE B2B SEGMENT: THE ROLE OF SEO PLATFORMS	229
ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ В ЗВО ТА ЗНАЧЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО ПРАЦІВНИКА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	241
АРХІТЕКТОНІКА НАСІННЄВИХ КУЩІВ ТА УРОЖАЙНІСТЬ НАСІННЯ РЕДЬКИ ЛОБО.....	251
ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАГУВАННЯ ДСНС УКРАЇНИ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ З УРАХУВАННЯМ БОЙОВИХ ДІЙ.....	259
PARALLEL EXECUTION OF VERTEX, GEOMETRY, AND FRAGMENT SHADERS IN PARALLELIZED RENDERING PROCESSES.....	268
MANAGEMENT ASPECTS OF AGRICULTURAL PRODUCTION IN THE MODERN CONTEXT	274
ПРОБЛЕМАТИКА СУЧАСНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ: СТАН ТЕОРЕТИЧНОГО ОПРАЦЮВАННЯ.....	283
КОНСТРУЮВАННЯ РЕКОМБІНАНТНОЇ ПЛАЗМІДИ IN SILICO ДЛЯ СИНТЕЗУ ФАКТОРА ЗГОРТАННЯ КРОВІ VIII.....	291
ІСТОРІЯ БОТАНІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ASTRODAUCUS LITTORALIS (M. VIEB.) DRUDE НА ТЕРИТОРІЇ ПІВДНЯ УКРАЇНИ	302

ТЕХНІЧНІ НАУКИ**Мельник Ольга Григорівна**

кандидат технічних наук, старший науковий співробітник,
доцент кафедри ІАРТ Національного університету
цивільного захисту України

Мельник Руслан Павлович

кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри ПКСПСЦЗ
Національного університету цивільного захисту України

Назаренко Сергій Юрійович

кандидат технічних наук, доцент, заступник начальника
кафебри ІАРТ Національного університету цивільного
захисту України

Проскурнін Роман Сергійович

курсант Національного університету цивільного захисту
України

Кравченко Євгеній Сергійович

курсант Національного університету цивільного захисту
України

**ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАГУВАННЯ
ДСНС УКРАЇНИ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ З УРАХУВАННЯМ
БОЙОВИХ ДІЙ**

Анотація. В науковій роботі проведено аналіз безпекового середовища в сфері цивільного захисту з урахуванням бойових дій, а також узагальнено практичні напрямки підвищення ефективності пожежогасіння в умовах повномасштабної війни, а також окреслено стратегії розвитку підрозділів ДСНС України.

Ключові слова: ДСНС України, безпекове середовище, цивільний захист, система пожежогасіння.

В умовах ведення бойових дій одними з основних завдань, що стоять перед Державною службою України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України), є:

- оцінка стану безпекового середовища, визначення актуальних і потенційних загроз та їх можливих наслідків для цивільного захисту;
- визначення ймовірних сценаріїв розвитку безпекової ситуації та відповідно до них загроз цивільному захисту;
- оцінка спроможностей ДСНС України до ефективного вирішення завдань в поточних та прогнозованих безпекових умовах, уточнення завдань органів і підрозділів ДСНС України¹;
- підготовка пропозицій щодо актуалізації та вдосконалення захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності².

Аналіз безпекового середовища в сфері цивільного захисту з урахуванням бойових дій представлено на рис. 1.

У контексті трансформацій державного управління та реформування місцевого самоврядування в Україні особливої актуальності набуває вдосконалення нормативно-правового забезпечення цивільного захисту. Це передбачає розробку та імплементацію законодавчих і нормативних актів, спрямованих на:

- оптимізацію структури єдиної державної системи цивільного захисту;

¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1052 «Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій».

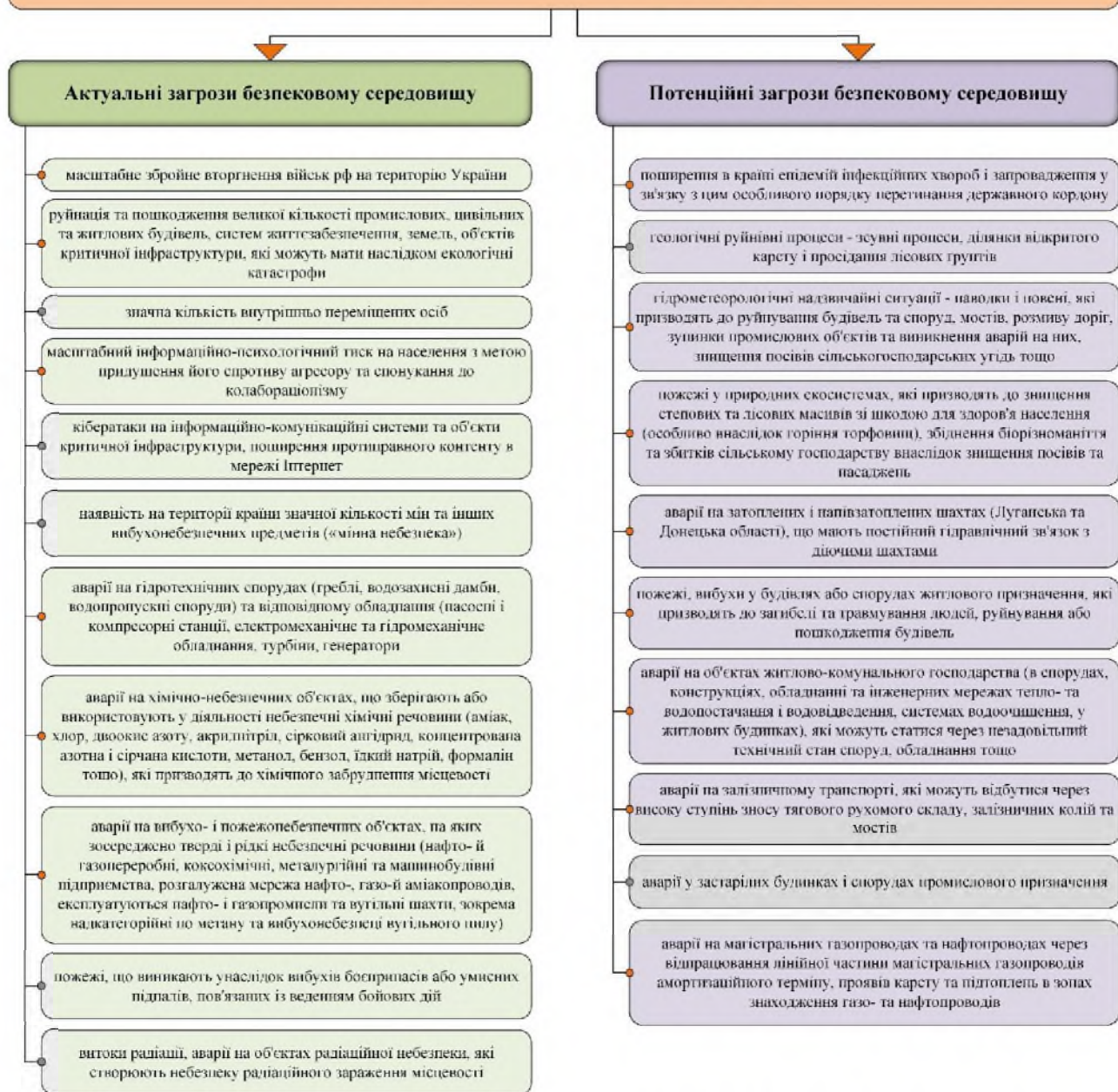
² Данилюк Н., Мельник О. Дослідження та підвищення ефективності пожежогасіння в системі Державної служби України з надзвичайних ситуацій з урахуванням бойових дій. Теорія і практика гасіння пожеж та ліквідації надзвичайних ситуацій: мат-ли XVI міжнар. наук.-практ. конф. (2 травня 2025). Черкаси: НУЦЗ України, 2025. С. 36–38.

- формування сил цивільного захисту на всіх рівнях управління;
- регламентацію порядку їх залучення до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;
- удосконалення механізмів захисту населення і територій у мирний час та в особливий період.

Зазначені процеси мають базуватися на аналізі практичного досвіду функціонування системи цивільного захисту, зокрема в умовах бойових дій, що тривають на території України.

Комплексне вдосконалення механізмів управління та реагування на надзвичайні ситуації на сьогодні є надзвичайно актуальним. Основні вектори науково-обґрунтованих змін включають:

АНАЛІЗ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА В СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ З УРАХУВАННЯМ БОЙОВИХ ДІЙ

**Рис. 1. Аналіз безпекового середовища в сфері цивільного захисту
з урахуванням бойових дій**

- уточнення порядку організації управління під час реагування на надзвичайні ситуації³ з урахуванням досвіду ліквідації наслідків застосування

³ Наказ МВС України від 26.04.2018 № 340 (зі змінами) «Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж».

воєнних засобів ураження, зокрема, щодо призначення керівників робіт та формування спеціальних комісій на державному та інших рівнях;

- розвиток мобілізаційної готовності системи цивільного захисту, включаючи створення резерву відповідних служб, нормативне врегулювання питань цільової мобілізації та виконання завдань в особливий період;

- розширення переліку завдань єдиної державної системи цивільного захисту, зокрема, для реагування на загрози, пов'язані із застосуванням ядерної, хімічної та біологічної зброї⁴;

- формування нових концептуальних підходів до організації укриття населення, адаптованих до сучасних умов;

- посилення кримінальної та адміністративної відповідальності посадових осіб за неналежне утримання захисних споруд та обмеження доступу населення до них;

- удосконалення механізмів відповідальності суб'єктів містобудування за порушення вимог проектування та будівництва об'єктів цивільного захисту.

У зв'язку з безперервним розвитком технологій, появою нових підходів та змін в умовах виникнення пожеж, виникає необхідність застосування інноваційних способів їх ліквідації, що ґрунтуються на новітніх технологічних рішеннях, сучасних матеріалах та ефективних стратегічних моделях реагування.

На сьогодні є необхідність у розробці програмного забезпечення для автоматичного розрахунку необхідної кількості сил та засобів, а також вогнегасних речовин під час гасіння пожеж та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Таке програмне забезпечення дозволить забезпечити більш точне та оперативне планування, зменшити час на прийняття рішень і ефективно використовувати ресурси. Важливою складовою є інтеграція програмного забезпечення з іншими службами та системами для досягнення максимальної ефективності та безпеки в процесі боротьби з пожежами.

⁴ Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI (із змінами). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>.

Основними компонентами програмного забезпечення повинні бути:

- простий і інтуїтивно зрозумілий інтерфейс користувача для вводу даних;
- модуль введення даних – типи та характеристики об'єкта: площа об'єкта

(наприклад, площа будівлі, території, лісу), тип матеріалу (горючі матеріали, хімічні речовини, токсичні гази тощо), тип і масштаби пожежі (локалізована, великий масштаб, хімічний інцидент). Прогнозовані умови: внесення даних про погодні умови (температура, вітер, вологість), що можуть вплинути на швидкість поширення вогню. Типи і специфіка вогнегасних речовин;

- візуалізація даних у вигляді графіків, діаграм, а також карти з позначенням місць загоряння та розташування сил;

- алгоритм розрахунку необхідних сил і засобів;

- прогнозування розвитку пожежі та коригування плану дій;

- оцінка ефективності (результативності) заходів та вибраної стратегії, коригування у разі змін оперативної обстановки;

- модуль управління ресурсами та логістика;

- інтеграція з іншими системами;

- модуль для генерації звітів і аналізу;

- мобільний додаток для оперативного доступу.

Важливим кроком для підвищення ефективності роботи рятувальних служб, а також забезпечення оперативного доступу до найновіших знань і інструментів у цій галузі є створення електронної платформи обміну досвідом та інформацією про нові методи і технічні засоби, які використовуються під час ліквідації пожеж.

Інноваційним підходом, який значно підвищує ефективність і безпеку при ліквідації пожеж, особливо в складних або небезпечних умовах, є застосування роботів для гасіння пожеж. Технічний прогрес у галузі робототехніки та автоматизації дозволяє використовувати роботи в ролі рятувальних засобів, здатних працювати в умовах, де людям перебувати небезпечно або навіть

неможливо. На даний час у підрозділах ДСНС України використовуються лише 8 роботів пожежогасіння (рис. 2).

Ефективним і перспективним напрямком для моніторингу пожеж є використання безпілотних літальних апаратів (дронів)⁵. Дрони дозволяють здійснювати аерофотозйомку та відеоспостереження в реальному часі, що дає можливість отримувати точні дані про ситуацію на місці пожежі, навіть у важкодоступних районах.

Рис. 2. Забезпеченість територіальних органів ДСНС України багатofункціональними роботами пожежогасіння

Використання геоінформаційних систем та супутникових технологій є потужними інструментами для планування, моніторингу та прогнозування розвитку пожеж. Ці технології дозволяють зібрати та проаналізувати велику кількість просторових і часових даних, що сприяє більш точному прогнозуванню поведінки пожеж і ефективному управлінню ресурсами під час гасіння⁶.

⁵ Наказ ДСНС України від 29.01.2025 № 107 «Про затвердження Порядку поводження з даними, отриманими при застосуванні безпілотних систем (авіаційних, водних, наземних) органами або підрозділами ДСНС».

⁶ Мельник Р., Мельник О., Левченко П. Використання геопросторового штучного інтелекту для виявлення загорянь та управління пожежогасінням лісів. Теорія і практика гасіння пожеж

Підвищення ефективності реагування на надзвичайні ситуації, особливо в умовах ведення бойових дій, можливе завдяки створенню мобільних оперативних груп, оснащених сучасними високотехнологічними засобами – термографічними камерами, безпілотними літальними апаратами та роботизованими системами.

Важливим елементом підвищення керованості та безпеки рятувальних операцій є забезпечення підрозділів ДСНС України пересувними пунктами управління, зокрема захищеними, що дозволяють здійснювати оперативну координацію дій у зонах бойових дій. Такі мобільні центри управління сприяють швидкому прийняттю рішень, узгодженій роботі служб та ефективному реагуванню навіть у надскладних і небезпечних умовах.

Застосування технологій штучного інтелекту для моделювання розвитку надзвичайних ситуацій, зокрема пожеж, набуває ключового значення в системі сучасного управління ризиками та реагування на катастрофи. Завдяки здатності обробляти великі масиви інформації, виявляти закономірності та прогностичні тренди, штучний інтелект забезпечує більш точне передбачення можливих сценаріїв подій і сприяє оперативному прийняттю рішень щодо їх попередження або ефективної ліквідації.

Інтеграція сучасних комбінованих методів припинення горіння у практичну діяльність пожежно-рятувальних підрозділів із застосуванням інноваційних вогнегасних речовин та технічних засобів сприяє підвищенню ефективності гасіння пожеж. Зокрема, використання лафетних стволів високої продуктивності, поставлених з Великобританії, та ГПС-2000, а також їх комплексне поєднання з системами СПП, забезпечує можливість подачі піни на значну відстань понад 15–20 метрів. Це дозволяє мінімізувати ризики для особового складу та суттєво розширити тактичні можливості підрозділів у складних умовах пожежогасіння.

Таким чином, удосконалення методів пожежогасіння вимагає системного підходу, що охоплює впровадження технологічних новацій, перегляд стратегічних і тактичних рішень, а також підвищення рівня професійної підготовки рятувальних служб. Особливу увагу слід приділити інтеграції екологічно безпечних вогнегасних засобів, оновленню технічного оснащення та модернізації інфраструктурних елементів. Підвищення ефективності протипожежних заходів сприятиме зменшенню матеріальних втрат, збереженню життя і здоров'я населення та зниженню шкоди довкіллю.